

Regulamentul de Organizare și Funcționare a Casei Meșterilor Popolari din cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș

Manager,

Prof. Lucian-Claudiu Iluț

Cap I. Dispoziții Generale

Art. 1 Scopul și obiectul Regulamentului

1. 2. Obiectul prezentului Regulament îl constituie activitatea în domeniul meșteșugăresc, activitate ce cuprinde atât spectrul creator, cât și cel social-economic și cultural al fenomenului.

Art. 2

Noțiuni principale. Definiții

- a) **Meșter popular** – persoană care desfășoară un meșteșug tradițional;
- b) **Meșteșug tradițional** – activitatea de realizare a unor obiecte de uz utilitar sau decorativ, specifice anumitor obiceiuri sau practici magico-ritualice, transmise din generație în generație, folosind tehnici preponderent manuale; meșteșugul tradițional se poate realiza prin utilizarea unor mijloace de producție mecanizate, însă, contribuția manuală a meșterului să rămână semnificativă în procesul de realizare a produsului finit;
- c) **Produce meșteșugărești tradiționale** – obiecte de uz utilitar, decorativ sau indispensabile unor obiceiuri sau rituri, realizate de către un meșter popular, ca rezultat al executării unui meșteșug tradițional, care se caracterizează prin originalitate, unicitate și care respectă simbolurile specifice zonei, forma, materia primă etc.; acestea au drept scop transmiterea din generație în generație a unor elemente specifice culturii și tradiției populare locale, regionale sau naționale ca expresie a identității culturale românești;
- d) **Casa Meșterilor Popolari** – totalitatea meșterilor populari legitimați de către Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș a cărei activitate are ca scop promovarea și dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale și/sau promovarea intereselor meșterilor populari din județul Maramureș;

- e) **Patrimoniul cultural imaterial** – care, conform Legii 26 din 29 feb. 2008 cap. I, art. 2, lit. a, privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, reprezintă „totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților – împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora – pe care comunitățile sau grupurile, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural.” Tehnicile legate de meșteșugurile tradiționale reprezintă unul dintre domeniile patrimoniului cultural imaterial;
- f) **Tezaurul Uman VII** – „titlul onorific ce poate fi conferit acelor persoane care sunt recunoscute de către comunitate drept creatoare și transmițătoare de elemente ale unui domeniu al patrimoniului cultural imaterial, în forma și cu mijloacele culturale nealterate.” (Legea 26 din 29 feb. 2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, cap. I, art. 2, lit. c) .

Art. 3

Sfera de aplicare

Nu se aplică în următoarele situații:

1. Calitatea de meșter popular nu poate fi dobândită de persoane fizice care nu au împlinit vârsta de 18 ani la momentul depunerii cererii.
2. Persoanelor fizice sau juridice care utilizează în principal mijloace tehnologice moderne, automatizate destinate producției industriale de serie, în scopul realizării unor produse meșteșugărești de serie, într-un număr mare, având ca scop strict comercializarea.
3. Persoanelor fizice sau juridice care utilizează în principal metode de producție de tip manufacturier în scopul realizării unor produse de tip artizanal, dar care nu reflectă elemente specifice culturii populare locale, regionale sau naționale și nu se constituie într-o expresie a identității culturale românești.
4. Persoanelor fizice sau juridice care doar comercializează în nume propriu produsele prevăzute la lit. a) și produsele definite conform art. 2 lit. b) din prezentul Regulament, dobândite de la meșteșteri populari, fără a acționa pe seama, și în numele, respectivilor meșteri populari.

Capitolul II. Recunoașterea statutului de meșter popular

Art. 4

Metodologiei privind depunerea, evaluarea și acordarea statutului de meșter popular

1. Calitatea de meșter popular se recunoaște în urma evaluării fiecărui meșteșug, respectând criteriile din prezentul Regulament, prin decizia Comisiei de Specialitate, însărcinată să verifice și să acorde, sau să nu acorde, după caz, statutul de meșter popular. În cazul acordării statutului de meșter se emite o legitimație de meșter popular pentru fiecare meșteșug realizat.
2. Persoana interesată să obțină statutul de meșter popular trebuie să depună la sediul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș situat în Baia Mare, strada Culturii, nr. 7A, un dosar care va conține: fotografiile sau materialele video (pe suport USB/CD) prezentând meșteșugul/meșteșugurile pe care îl/le realizează, datele sale de contact, dacă este cazul: diplome obținute pentru activitatea sa în respectivul meșteșug, recunoașteri și premii, dovezi ale unor studii de specialitate precum și cerere de evaluare a dosarului disponibilă atât on line cât și la sediul instituției.
3. Membrii Comisiei de Specialitate pentru verificarea și acordarea statutului de meșter popular din cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș analizează conținutul dosarului prevăzut la alin. (2) și pot solicita informații suplimentare în vederea clarificării aspectelor care vizează activitatea meșteșugărească desfășurată de persoana interesată să obțină statutul de meșter popular.
4. Membrii comisiei au obligația de a verifica temeinic dosarele depuse și se pot deplasa la locul în care persoana desfășoară activitatea de meșteșugărit în vederea verificării proceselor tehnologice și materiei prime necesare pentru realizarea obiectului meșteșugăresc.
5. Comisia de Specialitate pentru verificarea și acordarea statutului de meșter popular soluționează cererea depusă de persoana interesată și stabilește aprobarea statutului de meșter și clasificarea sau respingerea acestuia în termen de cel mult 30 de zile de la data depunerii dosarului prevăzut la alin. (2). În cazul respingerii, persoana are dreptul să depună un alt dosar dacă a revizuit activitatea sa și se încadrează în cele menționate în cadrul prezentului Regulament.

Art. 5

Clasificarea meșterilor populari și categoriile de meșteșug

1. Meșterii populari sunt clasificați în funcție de punctajul obținut în urma evaluării, pe criteriile specificate în prezentul Regulament, după cum urmează:

- a) **Meșteri populari de categoria A-** sunt meșterii populari autentici, munca lor este o formă de manifestare a artei populare, realizează obiecte de uz utilitar sau decorativ, specifice anumitor obiceiuri sau practici magico-ritualice transmise din generație în generație specifice locului sau regiunii și care sunt apreciate la nivel național ca fiind autentice și specifice. Procedeele tehnico-artistice sunt preponderent manuale, iar prin felul în care sunt realizate (tehnică, unelte, materie primă) cât și obiectul finit reprezintă o contribuție la păstrarea și dezvoltarea tradițiilor artei populare și la satisfacerea necesităților spirituale și materiale ale culturii populare românești.
- b) **Meșteri populari de categoria B-** sunt meșteri populari care realizează obiecte meșteșugărești folosindu-se într-o mai mare parte de noile tehnologii, de materie primă care nu este întotdeauna autentică și realizată de meșter, iar materialul finit nu respectă întru totul forma, simbolurile, cromatica, materialul sau croiul specific locului sau regiunii.
- c) **Meșteri populari care realizează artă populară artizanală și suveniruri-** în această categorie intră meșterii populari care îmbină tradiția cu inovația. Produsele meșteșugărești sunt mai asemănătoare cu cele moderne, influențe de kitsch, materia primă este de cele mai multe ori din comerț, nerespectând, decât în mică măsură, specificul locului, regiunii sau al țării

2. Categoriile de meșteșugurile recunoscute și practicate pentru care CJCPCT „Liviu Borlan” MM eliberează legitimații sunt:

- a) **Prelucrarea fibrelor și firelor textile:** in, cânepă, bumbac, lână, păr, dantelărie (ciur)
- b) **Prelucrarea pielii și blănurilor:** tăbăcit, cojocărit, opincărit, cizmărit, curelărit, cojocărit
- c) **Prelucrarea pietrei:** pietrărit, vărărit
- d) **Prelucrarea lutului:** olărit, cărămidărit, țiglărit, confecționarea instrumentelor din lut, jucării din lut
- e) **Prelucrarea metalelor:** fier, alamă, bronz, cositorit, potcovit
- f) **Prelucrarea osului și a cerii, prelucrarea cornului și osului, boștinărit, lumânărit**
- g) **Instalații de captare a apei potabile, măcinat cereale, zdrobirea și presarea semințelor** (teascuri), uscat și afumat fructe (prune, mere, ciuperci), cazanul de țuică, pive, vâltori, dărăcit, vânturat
- h) **Prelucrarea lemnului:** sculptatul, tâmplăria, dulgheritul, dogăritul, drănițatul;
- a) **Confecționarea de instrumente muzicale**

- b) **Confecționarea măștilor și a păpușilor tradiționale**
- c) **Împletituri din nuiiele** (garduri, coșerci, coșuri etc)
- d) **Încondeierea ouălor**
- e) **Pictura:** pe sticlă, piatră, lemn
- f) **Împletituri din paie și pănuși:** pălării, mături, obiecte din pănuși de porumb
- g) **Confecționarea podoabelor tradiționale:** Mărgelit (confecționarea de podoabe din mărgele) și cununi de mireasă.
- h) **Confecționarea obiectelor vestimentare** (elemente de port popular diferențiate pe zone, subzone, văi) cămașa/spăcelul, poale, zadii/șurț din brâu și baticuri/năframă pentru cap, laibăr/cojoc din stofă, cioareci, izmene/gatii.

Art.7

Drepturile și obligațiile Comisiei de Specialitate

1. Comisia de Specialitate are obligația de a verifica toate dosarele depuse la sediul Casei Meșterilor Populari din cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș.
2. Comisia de Specialitate are dreptul de a respinge dosarul depus de persoana interesată să dobândească statutul de meșter popular, dacă acesta nu conține toate documentele prezentate în art. 4, alin. (2).
3. Comisia de Specialitate are dreptul de a retrage statutul de meșter popular dacă constată că persoana în cauză nu respectă prezentul Regulament sau i s-a adus la cunoștință Comisiei de Specialitate acest lucru și există dovezi concludente.
4. Comisia de Specialitate are obligația de a soluționa cererea depusă de persoana interesată și de a-i comunica decizia adoptată cu majoritatea membrilor Comisiei, în termen de cel mult 30 de zile de la data depunerii dosarului prevăzut la alin. (2), acordarea sau respingerea statutului de meșter popular.
5. Comisia de Specialitate le recunoaște statutul de meșter popular, Categoria A, persoanelor din județ care dețin titlul onorific de **Tezaur Uman Viu**, iar dacă aceștia doresc să dobândească acest statut vor primi legitimație fără a mai fi nevoiți să achite taxa de înscriere sau taxa anuală.

Art. 8

Sediul Comisiei de Specialitate

Comisia de Specialitate pentru verificarea și acordarea statutului de meșter popular își desfășoară activitatea la sediul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș, în Baia Mare, str. Culturii, nr. 7A.

Art. 9

Înființarea Comisiei de specialitate

1. Comisia de Specialitate se constituie prin decizia managerului Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș și este formată din specialiști în domeniu etnologiei, muzicologiei și coregrafiei. Comisia își menține componența și activitatea până la revocarea deciziei.
2. Comisia de specialitate are în componență 3 membri (1 președinte și 2 membri) și 2 membri supleanți.
3. În vederea evaluării tehnicilor și procedurilor de producție tradițională utilizate de persoanele care au solicitat acordarea statutului de meșter popular, precum și a produselor meșteșugărești realizate de aceștia, membrii Comisiei de Specialitate pot consulta experți în etnologie, istorie, muzicologie, sculptură, olărit, simbolistică recunoscuți la nivel local, regional sau național. Experții în urma analizei dosarelor depuse conform art. 4 vor întocmi un raport al analizei sugerând încadrarea respectivului meșter într-o categorie sau alta, încadrare temeinic motivată. Opinia solicitată în mod expres de către membrii Comisiei de Specialitate, va fi comunicată în scris de către expert către președintele Comisiei.

Art. 10

Evaluarea dosarului

1. Membrii Comisiei evaluează produsele meșteșugărești obținute prin raportare la criteriile prevăzute la art. 10 din prezentul Regulament.

2. Criteriile de evaluare a meșteșugului tradițional sunt următoarele:

- Autenticitate
- Tehnică de execuție
- Simbolică
- Materia primă
- Originalitate
- Complexitate
- Calitatea produsului obținut
- Vechimea meșteșugului/ a produsului meșteșugăresc
- Specificitatea
- Unicitatea

3. Fiecare membru al comisiei va evalua fiecare meșteșug în parte realizat de persoana care dorește să obțină statutul de meșter popular, acordând un punctaj total de maxim 100 de puncte pentru cele 10 criterii având fiecare o pondere egală în punctajul total. Punctajul final pentru fiecare meșteșug este rezultatul mediei aritmetice a punctajelor acordate de fiecare membru.

4. Categoria în care se va încadra meșterul popular este dată de punctajul final obținut în urma evaluării dosarului.

5. Punctajele obținute pe baza evaluării produsului meșteșugăresc încadrează meșterul popular într-o categorie după cum urmează:

- Categoria A (între 80-100 de puncte)
- Categoria B (între 60-79 de puncte)
- Categoria C (30-59 de puncte)

Obținerea unui punctaj mai mic de 30 puncte, conduce la respingerea cererii.

6. Persoana care dobândește statutul de meșter popular poate fi categorisit diferențiat pentru fiecare meșteșug pe care îl realizează.

Art. 11

Definirea criteriilor pentru acordarea statutului de meșter popular

În vederea evaluării dosarului depus de persoana interesată să obțină statutul de meșter popular, Comisia de Specialitate pentru verificarea și acordarea statutului de meșter popular utilizează următoarele criterii care trebuie îndeplinite cumulativ:

- a) **Autenticitate** (a produsului meșteșugăresc)-respectarea tuturor elementelor specifice realizării produsului meșteșugăresc (ex. Cămașa de Săpânța este autentică doar dacă are croiala, cromatica, simbolurile, cusăturile specifice zonei așa cum a fost păstrată din vechime), dacă produsul nu respectă aceste specificități nu este un produs autentic.
- b) **Tehnică de execuție** (a produsului meșteșugăresc)- manufactură exclusivă, utilizarea unor instrumente/unelte tradiționale, în care esențială și preponderentă rămâne contribuția manuală a meșterului popular sau tehnologii moderne, mașinării. Ex. Cusut manual cu acul vs brodat
- c) **Simbolistică** (utilizată în decorarea/ornarea meșteșugului)- cu respectarea strictă a simbolurilor specifice locului sau județului, a cromaticii, formei și amplorii; cu respectarea parțială a simbolisticii locului, județului sau amestecând simboluri, culori, forme din diverse zone, fără a ține cont de specific.
- d) **Materia primă** (din care este realizat meșteșugul)- utilizarea materiei prime de origine naturală și acolo unde este cazul produsă tot de meșterul popular (pânza din bumbac/câneapă), utilizarea unei materii prime industrializată însă respectând originea naturală (lutul gata prelucrat, pânza de bumbac făcută la mașină) sau materie primă care nu respectă originea naturală (pânză sintetică).
- e) **Originalitatea** (meșteșugului popular) –obiectul meșteșugăresc finit respectă întru totul simbolurile, forma, cromatica, tehnica, materia primă însă meșterul își pune amprenta asupra lui într-o formă de originalitate; produsul finit respectă parțial fiind mai mult o amprentă a meșterului popular de cât o continuitate a tradiției sau produsul finit este doar o expresie a originalității și nu respectă simbolurile, forma, cromatica, tehnica, materia.
- f) **Complexitatea** (tehnicilor de realizare)- produsul finit reprezintă o muncă elaborată a meșterului popular, reunește toate elementele specifice categoriei de meșteșug în care se încadrează (de ex. un vas de ceramică realizat manual, cu ajutorul unei roți manuale, din materie primă de origine naturală, cu o formă specifică locului/județului și ornamentat respectând simbolurile); un obiect finit realizat într-o manieră mai puțin elaborată (ex. realizarea unei porți din lemn, care respectă structura unei porți tradiționale maramureșene, însă este săracă în ornamente, dimensiunile și forma sunt adaptate) sau un produs finit realizat simplist, fără a ține cont de istoria lui (chiar dacă același obiect în trecut prezenta minim 3 simboluri cel realizat acum are un singur simbol).
- g) **Calitatea** (produsului meșteșugăresc) –produsul finit este atent realizat, respectând tehnica de realizare cu toate etapele aferente, dintr-un material de bună calitate și din sursă naturală (o pânză țesută foarte bine și din fire de calitate, un vas de lut realizat conform procedurii –frământat, modelat, ars, ornamentat-); produse meșteșugărești care prezintă mici defecte,

nu sunt respectați toți pașii în producție sau produse meșteșugărești realizate fără a ține cont de calitate, rezistență în timp și condițiile de realizare.

- h) Vechimea** (produsului meșteșugăresc)- prin vechime ne referim la acele produse care se realizează și au o istorie în spate de mai multe generații, fie că vorbim de produse de utilitate și necesitate (magico-ritualică sau de zi cu zi) cum sunt elementele de îmbrăcăminte-încălțăminte, vasele, măștile rituale, construcțiile etc. Produse meșteșugărești intrate mai târziu cu influențe mari a altor zone, care sunt acceptate de comunitate dar nu reprezintă întru totul specificul județului și produse meșteșugărești care prezintă o doză mai mare de inovație și sunt relativ nou apărute (ex. sticlele îmbrăcate în costum popular).

- i) Specificitatea** (produsului meșteșugăresc)- obiectul finit este reprezentativ și specific exclusiv locului/județului Maramureș, realizat ținând cont exclusiv de județ (ex. un clop de Maramureș realizat din paie de bună calitate, cusut specific locului, cu ornamente de mărgele reprezentând simbolurile locului, cromatica, dimensiunea); obiectul finit este întâlnit într-un areal mai mare iar meșterul întrepătrunde simbolurile, tehnicile de execuție, materia primă (ex. o cămașă tradițională din Chioar poate fi foarte ușor confundată cu una din Țara Codrului dacă meșterul popular nu este atent la unele detalii de croi, cusături și simboluri) sau produsul finit are prea puține caracteristici care să îl plaseze în județul Maramureș.

- j) Unicitatea** (produsului meșteșugăresc) obținut în urma procesului tehnologic specific-fiecare produs meșteșugăresc este unic prin raportare la orice alt produs meșteșugăresc similar, realizat de același meșter popular sau de alt meșter popular; produsul finit are puține elemente care să îl facă unic sau produsul finit este realizat în serie fără a ține cont de caracteristica de unicitate.

Art. 12

Eliberarea legitimației de meșter popular

1. Pentru înscrierea în Casa Meșterilor Populari, eliberarea legitimației precum și pentru menținerea valabilității legitimației, meșterul popular va achita taxele eferente stabilite prin Hotărârea anuală a Consiliului Județean Maramureș.

2. În vederea eliberării legitimației, dosarul se va completa cu 2 fotografii (tip buletin/diplomă) cu dimensiunea 3 x 4 cm.
3. În cazul în care meșterul popular realizează meșteșuguri care sunt încadrate în categorii diferite (de ex. costum popular categoria A, zgărdane categoria B) va primi câte o legitimație pentru fiecare meșteșug în parte. Taxa de înscriere va fi achitată o singură dată la înscriere iar taxa pentru eliberarea legitimației se va achita în funcție de numărul de meșteșuguri realizate. Cotizația anuală este unică.

Capitolul III. Drepturile și Îndatoririle Meșterilor Populari

Art.13

Activitatea meșterilor populari

1. Activitatea meșterilor populari este coordonată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș.
2. Calitatea de meșter popular se autentifică prin legitimația/legitimațiile eliberate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș.

Art. 14

Drepturi și obligații

1. Meșterii populari au dreptul să participe anual la festivaluri, târguri și alte evenimente culturale de profil în baza invitației Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș sau a organizatorilor.
2. Meșterii populari au dreptul de a se legitima cu mai multe meșteșuguri, însă la târguri, festivaluri și evenimente de profil acolo unde este specificat, se vor prezenta exclusiv cu produsele meșteșugărești solicitate.
3. Meșterii populari din **categoria A** au prioritate și sunt invitați la toate târgurile, festivalurile și evenimentele de profil, excepție făcând evenimentele tematice în care specificul acestora nu se încadrează.

4. Meșterii populari au obligația de a-și viza anual legitimația și a achita taxa până la data de 31 martie a anului curent. În caz contrar, meșterul popular nu poate participa la târguri, festivaluri sau alte evenimente cu specific la invitația instituției.
5. Neplata cotizației 2 ani consecutivi presupune pierderea calității de meșter popular legitimat și necesită reluarea procedurilor de evaluare și de înscriere.
6. Meșterii populari au obligația de a respecta programul târgurilor, festivalurilor și evenimentelor la care au fost invitați, fără a părăsi standul înainte de încheierea evenimentului, excepție făcând situațiile de forță majoră sau cele care privesc sănătatea meșterului.
7. Meșterii populari au obligația de a îmbrăca portul popular specific locului pe care îl reprezintă sau județului Maramureș, sau măcar un element de port popular atunci când sunt prezenți la târguri, festivaluri și alte evenimente culturale de profil.

Art. 15

Participarea la festivaluri, târguri și alte evenimente culturale de profil

1. Meșterii populari înscriși la Casa Meșterilor Populari a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș, au dreptul de a participa la invitația instituției în scopul expunerii, promovării și/sau comercializării produselor meșteșugărești proprii în locuri special amenajate, în cadrul festivalurilor, târgurilor și evenimentelor culturale de profil organizate la nivel local, județean, regional, național și internațional respectând ocuparea locului care le-a fost destinat.
2. Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș își rezervă dreptul de a stabili meșterii participanți, iar refuzul repetat al acestora conduce la excluderea lor din evenimentele viitoare.
3. Meșterii populari vor fi invitați în limita numărului de locuri disponibile, prin rotație sau acolo unde se impune o tematică aparte în funcție de specificul meșteșugului pe care îl practică.
4. Meșterii populari nu au dreptul să comercializeze în cadrul târgurilor sau evenimentelor la care au fost invitați produse achiziționate de la alți meșteri, de la producători sau din comerț.
5. Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Liviu Borlan” Maramureș poate folosi imagini cu produsele meșteșugărești în scopul promovării și conservării meșteșugurilor tradiționale.